

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 24 ΙΟΥΝΙΟΥ 2020
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)**

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

- α. «εθνικές γαίες»
- β. «Υπηρεσία Παλιννοστήσεως και Περιθάλψεως»
- γ. «Προσωρινή Κυβέρνησις της Κρήτης» (1905).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις ιστορικές πληροφορίες που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας το γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πληροφορία και δίπλα του τη λέξη **Σωστό**, αν η πληροφορία είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πληροφορία είναι λανθασμένη:

- α. Η σταφιδική κρίση στις αρχές του 20ού αιώνα προκάλεσε μεγάλο ρεύμα μετανάστευσης προς τις παραδουνάβιες περιοχές.
- β. Τα ποσά του δανεισμού του 1917 δεν εκταμιεύτηκαν ούτε δόθηκαν στην Ελλάδα.
- γ. Το Σύνταγμα του 1844 καθιέρωσε το απαραβίαστο του οικογενειακού ασύλου.
- δ. Οι «πεδινοί» είχαν ως ηγέτη τον Κωνσταντίνο Κανάρη.
- ε. Η αγροτική αποκατάσταση των προσφύγων στο μεγαλύτερο μέρος της ήταν έργο του κράτους.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

- α. Ποια αιτήματα εξέφρασαν η «νέα γενιά» και ο Αλέξανδρος Κουμουνδούρος περί τα τέλη της δεκαετίας του 1850;
(μονάδες 7)
- β. Ποια ήταν η διάσταση των απόψεων που οδήγησε στον «εθνικό διχασμό» με αφορμή τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι και τη δεύτερη παραίτηση της κυβέρνησης Βενιζέλου;

(μονάδες 8)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β2

Με ποιες Συνθήκες ειρήνης ενώθηκε η Κρήτη με την Ελλάδα;

Μονάδες 10

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ**ΘΕΜΑ Γ1**

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται, να απαντήσετε στα ακόλουθα ερωτήματα:

- α. Πώς μεθοδεύτηκε από τους Τούρκους ο πρώτος διωγμός των Ελλήνων κατά το 1914 (μονάδες 5), σε ποιες περιοχές επεκτάθηκε ο διωγμός του 1914-1918 (μονάδες 5) και σε ποιες από αυτές είχε τη μεγαλύτερη ένταση με βάση τον αριθμό των διωχθέντων (μονάδες 5);
- β. Ποιες μορφές πήραν οι καταπίεσεις που υπέστησαν οι Έλληνες στον πρώτο διωγμό;

(μονάδες 10)

Μονάδες 25**ΚΕΙΜΕΝΟ Α**

Η ελληνοτουρκική διαμάχη για τα νησιά του ανατολικού Αιγαίου το 1913-1914 είχε ως αποτέλεσμα την ένταση των διώξεων των Ελλήνων της Ανατολικής Θράκης και, από τους πρώτους μήνες του 1914, της Μικράς Ασίας. Σύμφωνα με ελληνικούς υπολογισμούς, τον Ιούνιο του 1914 οι Έλληνες πρόσφυγες από την Ανατολική Θράκη και τη Μικρά Ασία που είχαν φθάσει στη Θεσσαλονίκη ανέρχονταν στους 156.872. Έως τον Απρίλιο είχαν ανέλθει στους 89.565, τον Μάιο είχαν προστεθεί 30.352 από την Ανατολική Θράκη και μόλις 29 από τη Μικρά Ασία, ενώ το πρώτο δεκαπενθήμερο του Ιουνίου αναφέρθηκαν 21.622 πρόσφυγες από την Ανατολική Θράκη και 15.304 από τη Μικρά Ασία, εκ των οποίων οι 13.403 το τριήμερο από τις 13 έως και τις 15 Ιουνίου. Όπως γίνεται κατανοητό, η εκκαθάριση αφορούσε τους Έλληνες όχι μόνο της Μικράς Ασίας, αλλά και της Ανατολικής Θράκης.

Σύμφωνα με τους Τούρκους, ένας από τους παράγοντες που προκάλεσαν τα αντίποινα έναντι των Ελλήνων που παρέμεναν στην Οθωμανική Αυτοκρατορία ήταν οι μουσουλμάνοι που εγκατέλειπαν την ελληνική Μακεδονία και την Ήπειρο.

Σωτήρης Ριζάς, *Το τέλος της Μεγάλης Ιδέας: Ο Βενιζέλος, ο αντιβενιζελισμός και η Μικρά Ασία*, εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα, 2015. σσ. 19-20.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Διωχθέντες Έλληνες (χριστιανοί ορθόδοξοι) στα χρόνια του πολέμου 1914-1918, σύμφωνα με τη «Μαύρη Βίβλο» της Πατριαρχικής Επιτροπής.

Από τη Θράκη	88.000
Από τη δυτική Μικρά Ασία	145.000
Από τον Πόντο	257.000
Σύνολο	490.000

(Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, *Η Έξοδος Α΄, ξγ΄*)

Γιώργος Μαργαρίτης, «Ο πόλεμος στη Μικρά Ασία», στην *Ιστορία των Ελλήνων*, τόμος 15, εκδόσεις Δομή, Αθήνα χ.χ., πίνακας Β΄, σ.178.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Στην ουσία τα εργατικά τάγματα ήταν στρατόπεδα συγκεντρώσεως για την εξόντωση του δυναμικότερου στοιχείου του ελληνικού πληθυσμού. Για να τα αποφύγουν οι Έλληνες, εξαγόραζαν τη θητεία ξεπουλώντας την περιουσία τους και οι φτωχότεροι κατέφευγαν στα βουνά. Έτσι χαρακτηρίζονταν λιποτάκτες και οι οικογένειές τους αντιμετώπιζαν τα σκληρά αντίποινα της εξουσίας. [...] Σύμφωνα με έκθεση Ελλήνων βουλευτών του οθωμανικού κοινοβουλίου (στα τέλη του 1918) 250.000 Έλληνες πέθαναν από κακουχίες στα εργατικά τάγματα.

Έφη Αλλαμανή και Κρίστα Παναγιωτοπούλου, «Ο ελληνισμός της Μικράς Ασίας σε διωγμό», στην *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, τόμος ΙΕ' (*Νεότερος Ελληνισμός, από το 1913 έως 1941*), Εκδοτική Αθηνών, Αθήναι, 1978, σ. 101.

ΘΕΜΑ Δ1

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται, να απαντήσετε στα ακόλουθα ερωτήματα:

- α. Ποιες ανάγκες κάλυψε και ποιες λειτουργίες επιτέλεσε η Τράπεζα της Ελλάδος με την ίδρυσή της; Κάτω από ποιες συνθήκες ανατράπηκαν τα επιτεύγματά της;
- (μονάδες 8)
- β. Η εγκατάλειψη ποιου νομισματικού κανόνα ακύρωσε τις προσπάθειες της ελληνικής κυβέρνησης να αποτρέψει την κρίση (1932);
- (μονάδες 7)
- γ. Ποιες ήταν οι συνέπειες της κρίσης στην εξυπηρέτηση των εξωτερικών δανείων και στο εξωτερικό εμπόριο, και πώς χαρακτηρίζεται η νέα δημοσιονομική πολιτική;
- (μονάδες 10)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Στις 14 Μαΐου 1928 άρχισε τη λειτουργία της η Τράπεζα της Ελλάδος, η νέα κεντρική τράπεζα της χώρας, και συνάμα ξεκίνησε η εφαρμογή στην Ελλάδα του κανόνα χρυσού συναλλάγματος, με βάση τον οποίο η δραχμή συνδεόταν με την αγγλική λίρα, δηλαδή με ένα νόμισμα χρυσής βάσης. Με διαφορετικά λόγια, οι κάτοχοι δραχμών μπορούσαν να πάνε στην Τράπεζα της Ελλάδος και να μετατρέψουν –με κάποιους περιορισμούς– τις δραχμές τους σε λίρες. Η υιοθέτηση αυτού του συστήματος εξαρτούσε άμεσα τη νομισματική κυκλοφορία και γενικότερα την προσφορά χρήματος από τις διακυμάνσεις των εξωτερικών συναλλαγών της χώρας.

Κώστας Κωστής, *Ο πλούτος της Ελλάδας*, εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, 2019, σ. 250.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Η ελληνική νομισματική σταθερότητα υφίστατο ένα νέο, καίριο αυτή τη φορά, πλήγμα με την κρίση της στερλίνας και την εγκατάλειψη του χρυσού κανόνα από τη Μεγάλη Βρετανία τον Σεπτέμβριο του 1931. Από τα τέλη Σεπτεμβρίου του 1931 ως τον Απρίλιο του 1932 κυβέρνηση και Τράπεζα της Ελλάδος προσπαθούσαν να αποτρέψουν το αναπόφευκτο, δηλαδή την επίσημη

εγκατάλειψη της ελεύθερης μετατρεψιμότητας της δραχμής στο πλαίσιο του κανόνα χρυσού συναλλάγματος και τη συνεπακόλουθη υποτίμηση της δραχμής, η οποία θα καθιστούσε αδύνατη την εξυπηρέτηση του εξωτερικού δημόσιου χρέους.

Χρήστος Χατζηιωσήφ (επιμ.), *Ιστορία της Ελλάδας του 20ού αιώνα: Όψεις πολιτικής και οικονομικής ιστορίας 1900-1940*, εκδόσεις Βιβλιόραμα, Αθήνα, 2009, σ. 327.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Τα άμεσα όσο και ριζικά μέτρα συνοψίστηκαν στα εξής: άρση της ελεύθερης μετατρεψιμότητας της δραχμής σε συνάλλαγμα, αναστολή της πληρωμής του δημόσιου χρέους, αναδιοργάνωση του δασμολογίου και εγκαινίαση της μεθόδου των διεθνών εμπορικών ανταλλαγών διά του συμψηφισμού σε είδος (*clearing*). Οι καινοφανείς ρυθμίσεις που περιγράφηκαν συγκρότησαν τον προστατευτικό φλοιό της ελληνικής οικονομίας απέναντι στην εξέλιξη της κρίσης. Η εφαρμογή των δυναμικών αλλά συχνά αντιδημοτικών μέτρων προσανατόλισαν οριστικά τη χώρα προς την πολιτική της αυτάρκειας και της αυτοδύναμης ανάπτυξης, οργανωμένης σε ορθολογική βάση.

Άγγελος Βλάχος, «Η ελληνική οικονομία», στην *Ιστορία των Ελλήνων*, τόμος 15, Εκδόσεις Δομή, Αθήνα, χ.χ., σσ. 621-622.

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα ατομικά σας στοιχεία. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο και να μη γράψετε πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση. Κατά την αποχώρησή σας, να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 10.00 π.μ.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ